

Накога, още през 21-и век било, по-вечето роми в Източна Европа живеели на ръба на оцеляването си. Тогава те били дискриминирани, сегрегирани и какво ли не още, странно за

разумните хора днес, противопоставяне и разделение. Децата им не ходели на училище, нямало къде да работят родителите. Получавали само някакви мърляви социални помощи, които едва им стигали за насъщния. Не ги искали никъде на работа, заради етнически предразсъдъци... Десетилетия наред видни фондации-нери в тези страни се грижели да решават ромските социални проблеми, а ромите все си били в неравностойно положение. Щото и хабер си нямали, че някой се грижи така добре за тях (фондационерите били роми-будители, но имало и нероми между тях, взели уж присърце ромската проблематика). Добре живеели само певците и музикантите-ромии по това време. От самото си идване по тези земи ромите се препитавали от занаятите на прадедите си - железарство, калайджийство, производство на домашни прибори от дърво и други естествени материали и т. н. Измежду тогавашните ромии имало и техни представители туктаме в някоя институция, но за съжаление били забравени кои са и на кого служат...

Точно по това време в една от източноевропейските страни живял и творил ромът Go To Next (Гото Следващия), известен от историята като първият преводач на Windows XP на ромски език (в превод: Пенджер Ха ем Пи). Гото бил беден, но много ученолюбив и любознателен. Когато в дома му донесли компютър за първи път, не знаел дори и кабелите да му нареди. Но с течение на времето напредвал с усвояването на микропроцесорите. Завършил тогавашното училище "Европа" и взел сертификат за системен администратор, подписан лично от тогавашния бос на Майкрософт Бил Гейтс. Ремонтирал Гото компютрите на комшиите си, на приятели и на кого ли не още, успявал да издържа семейството си, но все си бил беден. Битието му било сиво и еднообразно, докато в един ден птичката на късмета не кацнала на рамото му. Случило се в родния му град, Гото живеел в провинцията. Някаква лъскава лимузина пострадала на пътя. Тя не можела нито да запали, нито да потегли, заради невежеството на тогавашните хора в знанията им по електроника. Всичко в лимузината се управлявало от бордови компютър, да, такъв, като тези в музея на електрониката днес. Но тогава това било върха на техниката. Та, тъкмо костюмираните пътници от лимузината да се обаждат на някаква си "Пътна помощ" (това било служба, която превозвала повредените автомобили на специален колесар) не се смеете, така е било, на мястото на събитието съвсем случайно се оказал нашия Гото. Стойте, братя! Аз ще ви помогна. Мога да оправя да тръгне лимузината! Кой, ти ли бе, Мангал? (Това било приятелско обръщение на неромите към ромите по това време) Ти ли ще поправиш колата на Най-големия Управляващ в страна-

та, рекъл един от костюмираните мъже. Сепнал се малко Гото, като разбрал чия е лимузината, но бил сигурен, че ще се справи. Тогава самият Най-голям Управляващ му казал: Слушай, Мангал! Ако ми оправяш колата, ще изпълня всичко, което пожелаеш, но ако не можеш, ей тук те гърмя като заек и си заминаваш за оня свят! Съгласен ли си? Съгласил се Гото и запретнал ръкави. Проверил хранването, интерфейса, връзките, изпробал по отделно всички агрегати и възли и видял, че едно тънко кабелче се било прекъснало. Това било причината за аварията. Подменил го, запалил двигателя и казал на костюмираните: Го-

ла, щото го този момент там ромии никога не били влизали. Обадили се по телефона на Най-големия Управляващ: Тук един Мангал иска да влезе при Вас, твърди че Вие сте го поканили? Пуснете го веднага, разпоредил се Най-големият Управляващ. Истина е, че е поканен! Влязъл Гото, а вътре при Най-големия Управляващ били насядали всички министри, важни решения да вземат. Приближил се Гото до ухото на Най-големия Управляващ и тихо го попитал: Как си? Добре съм, а ти, на свой ред попитал и Най-големия Управляващ. Все така, едва успявам да си платя тока и водата, но добре съм от Бога. Никои от министрите не разб-

рал за какво си говорили, защото Гото казал, вече на висок глас: Е, аз тръгвам, всичко хубаво ти желая! Два часа след тази среща се случил и преломния момент за бедния Гото. Докато се чудел как да убие времето до влака, с който щял да се прибере, седял на кафе, четейки юбилейния (за десетгодишнината) на днешния ежедневен таблоид "Дром громендар". Както си четял, при него седнал непознат костюмиран мъж: Здравейте, мога ли да седна до Вас, попитал и седнал до него. Вижте, господин... извинете, как беше фамилията Ви, да господин Некст, звучи ми доста позната фамилия. Аз знам за интеграцията на ромите, знам за Декадата... Знам за ромската култура. Мога да ви помогна с неограничено финансиране на ваши идеи от европейските фондове, но имам мъничко проблемче! Искам да ми помогнете само да уредя една нищожна сделчица, ето Ви визитката ми. Всичко хубаво Ви желая, г-н Некст!... Тъкмо си отишъл този, друг костюмиран седнал до Гото: Здравейте, г-н.... Да, Некст, простете, че забравих! Ех, какво прави склерозата на млади години! Бих искал, г-н Некст, да Ви помоля да помогнете да се реши едно малко проблемче! Що се отнася до моя отговорен жест, мога да построя нови еднофамилни жилища за всички бедни ромии в страната, само ми помогнете...

Само за няколко часа Гото се сдобил с визитките на доста ключови личности от управлението на страната, които обещавали да изградят едно по-светло бъдеще за ромите в тази държава. Така започнал Гото, съвсем случайно или закономерно, но тподо явно, излизането от бедността си. И не само от своята. За няколко години с умелите си ходове и действия, придобити от харвардските обучения на известни фондации в родния му град, Гото сформирал експертен екип, с който спознал в тази далечна източноевропейска страна безработицата да се стопи до минимум, ромските и неромските деца да учат в едно училище, да няма междуетническа вражда, абе, с една дума, това благогенствие, което е днес, е започнало още тогава, по времето на Гото Некст.... Затова е важно да се помни и защитата делото на този ромски будител! И аз бях там по това време, Гото ме бе почерпил в столичен китайски ресторант! Щото тогавашна политическа дама въведе правилото да бъдат нахранени добре журналистите, та да имат енергия да пишат! Три дни ядохме, пихме и се веселихме, даже Азис и Софи Маринова ни пяха! Кои са те ли? Ами те бяха едни от първите ромски депутати в тази далечна страна!...

Петър ПЕТРОВ

*да се чете след сто години

Кое е по-ценно от парите*

(ромска народна приказка)

тови сте, може да пътувате! Те не можели да повярват, че проблемът им е решен, и то от един ром, а Най-големият Управляващ казал: Е, Мангал, ти спечели! Казвай какво да направя сега за тебе! Колко хиляди евро да ти дам? (Тъкмо по това време тази източноевропейска страна се готвела да приеме еврото като своя парична единица). Не ща никакви пари да ми даваш, господин Най-голям Управляващ, отвърнал Гото. Ами какво е по-важно от парите за теб, стреснал се Най-големия Управляващ. Искам от теб само едно, рекъл ромът. Когато ти заседаваш със своите министри и вземаш важни решения, аз да съм до тебе, от гясната ти страна. Единствено това искам и нищо повече! Нямах проблеми, казал Най-големия Управляващ. Можеш винаги да присъстваш!

Седнали костюмираните в лимузината и запрашили по пътя си. Не след дълго Гото хванал влака и пристигнал в столицата. Отишъл пред вратата на Най-големия Управляващ и помолил да го пуснат. Охраната се стъписа-